

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/70/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6020200391
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zdenka Reisenauerová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:6020200391.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: L. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. XX, XXX XX L., právne zastúpený: JUDr. Július Jánošík, advokát, so sídlom Klincová 35, 821 08 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18. septembra 2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sa/13/2020-49 zo dňa 9. júla 2021, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 28Sa/13/2020-49 zo dňa 9. júla 2021 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č.k. 28Sa/13/2020 - 49 zo dňa 9. júla 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18. 09. 2020 vo vzťahu k zvýšeniu sumy invalidného dôchodku.

2. Správny súd konštatoval, že žalovaná správne skúmala, či bolo žalobcovi možné zvýšiť dôchodkovú dávku - invalidný dôchodok podľa predchádzajúcich predpisov - zákona č. 100/1988 Zb., na základe ktorého bol žalobcovi priznaný invalidný dôchodok od 04. 08. 1999.

3. Nesporným v prejednávanej veci bolo, že žalobca službu vojaka vykonával po dobu 24 rokov a 249 dní, čo je v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z., čo žalovaná správne právne posúdila tak, že túto dobu nemožno žalobcovi zarátať pre vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 29 ods. 7 zákona č. 100/1988 Zb. a rovnako ani pre výpočet výšky invalidného dôchodku, pretože tomu bráni § 30 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.

4. Žalobca namietal, že pre jeho výsluhový príspevok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok, nebola zohľadnená doba 249 dní ako zostatková doba, správny súd uviedol, že toto tvrdenie nemá oporu v právnom predpise, na základe ktorého mu bol priznaný výsluhový príspevok a ani v na vec aplikovanom § 29 ods. 7 a § 30 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Nezapočítava sa doba služby a nie len jej časť. Správny

súd poukázal, že je potrebné rozlišovať od nároku na dávku sociálneho zabezpečenia a od spôsobu jej výpočtu. Doba služby u žalobcu presahovala 20 rokov, a teda potom celá takáto doba je vylúčená z doby zamestnania pre účely invalidného dôchodku.

5. Správny súd podotkol, že to, že sa výsluhový príspevok považuje za výsluhový dôchodok, ešte neznamena, že obdobie výkonu služby, za ktoré bol príspevok za službu vypočítaný, žalobca získal aj v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, aj keď ku dňu účinnosti tohto zákona už vojakom nebol.

6. Rovnako ako nedôvodnú vyhodnotil správny súd námietku žalobcu, že sa žalovaná neriadila predchádzajúcim zrušujúcim rozsudkom správneho súdu, pretože napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľnosťou pre nedostatok dôvodov netrpí. Napadnuté rozhodnutie spĺňa náležitosti uvedené v § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.

7. Na základe vyššie uvedených skutočností, správny súd rozhodol tak, že žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol v zmysle § 190 SSP a zároveň mu trovy konania nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku správneho súdu

8. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) podaním zo dňa 13. 08. 2021 prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Kasačnú sťažnosť odôvodnil tým, že správny súd nesprávne právne posúdil vec v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP.

9. Sťažovateľ namieta, že správny súd a žalovaná nevezali pri rozhodovaní do úvahy judikatúru najvyššieho súdu týkajúcu sa poberateľov výsluhového príspevku (príspevku za službu). Poukázal, že existuje viacero judikátov v prípadoch, keď pre výpočet dôchodkovej dávky žalovaná musela zahrnúť do obdobia poistenia aj tzv. zvyškovú dobu služby, pretože pre výšku výsluhovej dávky sa zhodnocujú len celé roky služby a žiadateľ poberá „klasický výsluhový dôchodok“, t. j. získal dobu služby v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok.

10. Sťažovateľova dávka bola priznaná a vypočítaná v roku 1989 ako „štátna dávka“, ktorá nebola súčasťou dôchodkového systému podľa zákona č. 100/1988 Zb. a ktorá sa v súbehu so zárobkovou činnosťou krátila prípadne až zastavila. Sťažovateľ nezískal nárok na výsluhový dôchodok, ale len na štátnu dávku, ktorá sa považuje za výsluhový dôchodok (z dôvodov valorizácie a ďalšej výplaty). Preto nezískal dobu zakladajúcu nárok na výsluhový dôchodok, o čom podľa sťažovateľa svedčí aj to, že výsluhový dôchodok by mu nebol priznaný, ak by oň požiadal a uplatnil svoj nárok. Sťažovateľ skončil služobný pomer vojaka z povolania a nie službu profesionálneho vojaka, ako to uvádza správny súd a žalovaná ešte pred vznikom osobitného systému, t. j. pred 01. 05. 1998.

11. Záverom dodal, že ako poberateľ príspevku za službu (výsluhový príspevok) nevykonával dobu služby v rozsahu pre nárok na výsluhový dôchodok a do doby poistenia sa započítava celá doba služby. Kasačnému súdu navrhol, aby rozsudok správneho súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej a rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej sa zrušuje a vec sa jej vracia na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

12. Žalovaná sa nevyjadrila ku kasačnej sťažnosti na základe zaslanej výzvy zo strany správneho súdu.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

14. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

15. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

16. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa nie je dôvodná.

17. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 28Sa/13/2020 - 49 zo dňa 9. júla 2021, ktorým správny súd podľa § 190 SSP zamietol žalobu žalobcu.

18. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

19. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X . zo dňa 18. 09. 2020, ktorým bolo podľa § 218 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietnuté odvolanie a súčasne bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovni, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 14. 07. 2020. Potvrdeným rozhodnutím žalovanej bolo rozhodnuté tak, že žalobcovi bola zamietnutá žiadosť zo dňa 29. 06. 2018 o prepočítanie sumy invalidného dôchodku. Uvedeným rozhodnutím žalovaná vykonala rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sa/1/2019-54 zo dňa 05. 03. 2020.

20. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších čŕt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

21. Kasačný súd súčasne upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom

prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

22. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

25. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právnymi záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

26. Podľa § 33 ods. 1 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení účinnom od 01. 01. 1979 do 13. 03. 1990, príspevok za službu (ďalej len „príspevok“) patrí vojakom z povolania prepusteným zo služobného pomeru podľa § 26 ods. 1 alebo ods. 2 písm. a) až e) ktorí vykonávali službu v ozbrojených silách najmenej 20 rokov a pri prepustení dosiahli vek aspoň 40 rokov. Minister národnej obrany Československej socialistickej republiky a minister vnútra Československej socialistickej republiky môžu vojakom prepusteným podľa § 26 ods. 2 písm. f) alebo vojakom, ktorých služobný pomer zanikol odňatím vojenskej hodnosti alebo vyslovením jej straty, priznať príspevok, ak sú pre to dôvody hodné osobitného zreteľa.

27. Podľa § 33 ods. 2 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení účinnom od 01. 01. 1979 do 13. 03. 1990, základom pre výpočet príspevku (ďalej len „základ“) je úhrn hrubého funkčného a hodnostného platu vojaka z povolania za posledný mesiac pred prepustením zo služobného pomeru alebo mesačný priemer týchto príjmov za posledných päť ukončených kalendárnych rokov pred rokom prepustenia zo služobného pomeru alebo u výkonných letcov a vojakov im na roveň postavených aj pred rokom, v ktorom došlo ku skončeniu leteckej alebo jej na roveň postavenej služby podľa toho, čo je pre oprávneného výhodnejšie.

28. Podľa § 33 ods. 3 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení účinnom od 01. 01. 1979 do 13. 03. 1990, základná výmera za 20 rokov služby v ozbrojených silách tvorí 30 % základu. K základnej výmere sa pripočítavajú za 21. a každý ďalší rok služby 2 % základu. Najvyššia percentná výmera príspevku tvorí 55 % základu. Najvyššia výmera príspevku nemôže však prekročiť pevné sumy, ktoré určí vláda Československej socialistickej republiky v rozmedzí 1400 až 2150 Kčs mesačne podľa hodnosti dosiahnutej vojakom z povolania ku dňu prepustenia zo služobného pomeru; pritom ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok nesmie príspevok prekročiť maximálnu výšku čiastočného invalidného dôchodku účastníkov odboja.

29. Podľa § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení účinnom od 01. 05. 1998 do 30. 06. 1999, výsluhové príspevky, na ktoré vznikol nárok podľa § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Zb. v znení neskorších predpisov a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, sa považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a zvyšujú sa od tohto dňa o 12 %. Ak však bol poberateľ tejto dávky prijatý do služobného pomeru uvedeného v § 53 ods. 1, nárok na ňu zaniká dňom účinnosti tohto zákona.

30. Podľa § 125 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. 07. 2002 do 31. 08. 2002, výsluhové dôchodky priznané a vyplácané podľa § 89 ods. 2 a 3, § 91, § 92 ods. 2 a § 94 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov sa odo dňa účinnosti tohto zákona považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a od tohto dňa sa zvyšujú o 10 %. Na výplatu týchto dôchodkov je príslušný útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia. Výplata týchto dôchodkov sa financuje z osobitného účtu.

31. Podľa § 60 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 27. 11. 2003 do 31. 12. 2003, obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

32. Podľa § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 27. 11. 2003 do 31. 12. 2003, za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

33. Podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovali z garančného fondu (ďalej len „peňažná náhrada“) a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými.

34. Podľa § 29 ods. 7 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 01. 07. 1999 do 21. 12. 1999, profesionálnemu vojakovi sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na invalidný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak profesionálnemu vojakovi bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

35. Podľa § 30 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 01. 07. 1999 do 21. 12. 1999, profesionálnemu vojakovi sa na určenie výšky invalidného dôchodku nezapočítava

profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak profesionálnemu vojakovi bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

36. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a dotknutej právnej úpravy, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalovaná v súlade so zákonom o sociálnom poistení, pri nároku, resp. určení sumy invalidného dôchodku zohľadnila dobu služby sťažovateľa, resp. zostatkovú dobu služby sťažovateľa. Kasačný súd túto okolnosť považoval za zásadnú, preto svoju pozornosť zamerlal na ňu.

37. Z obsahu administratívneho spisu mal kasačný súd preukázané nasledovné skutočnosti. Sťažovateľ poberal odo dňa 01. 09. 1989 príspevok za službu v zmysle § 33 ods. 1 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov (ďalej len „zákon č. 76/1959 Zb.“). Pričom z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 19. 12. 2013 vyplynulo, že žalobcovi bol priznaný príspevok za službu/výsluhový príspevok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok, od júla 2010 bol vyplácaný v sume 662,08 eur mesačne. Na nárok na dávku výsluhového zabezpečenia bola zhodnotená doba služobného pomeru od 01. 01. 1965 do 31. 08. 1989 a na určenie sumy priznanej dávky bola zhodnotená doba služobného pomeru v rozsahu 24 rokov. Doba služobného pomeru je zaradená do I. a II. kategórie funkcií, a bola získaná od 01. 01. 1965 do 31. 12. 1966 - základná služba, od 01. 01. 1967 do 31. 07. 1969 - ďalšia služba vo vojenskej škole a od 01. 08. 1969 do 31. 08. 1989 - vojak z povolania. Hrubé zárobky (vymeriavacie základy), počet vylúčiteľných dôb za jednotlivé kalendárne roky doby služobného pomeru od roku 1984, ak služobný pomer skončil pred rokom 1994, aj za desať rokov predchádzajúcich skončeniu služobného pomeru - kalendárne roky od 1979 do 1989. Spolu 24 rokov a 249 dní. Táto doba nebola zohľadnená pre vznik nároku na invalidný dôchodok ani pre výpočet sumy invalidného dôchodku sťažovateľa podľa § 29 ods. 7 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 107/1999 Z.z.

38. Sťažovateľ bol zároveň od 04. 08. 1999 uznaný za invalidného v zmysle § 29 ods. 3 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18. 10. 1999. Posudok zo dňa 28. 11. 2005 určil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u sťažovateľa o 75 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. V čase vzniku nároku sťažovateľa na invalidný dôchodok, t. j. ku dňu 04. 08. 1999 platil zákon č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov, ktorý nadobudol účinnosť 01. 05. 1998 a stanovil rozsah služby potrebný na nárok na výsluhový dôchodok v § 26 na dobu najmenej 20 rokov. Právoplatným rozhodnutím žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23. 06. 2014 bol znížený invalidný dôchodok podľa § 29 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. a podľa § 112 ods. 3 a 6 a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) v znení zákona č. 721/2004 Z. z. od 06. 08. 2014 na sumu 240 eur mesačne. Uvedená zmena bola dôsledkom ustanovenia nižšieho dôchodkového veku, a to dovŕšením 55 rokov veku dňom 20. 11. 2003. Uvedené rozhodnutie bolo predmetom skúmania jeho zákonnosti krajským súdom a následne aj najvyšším súdom, pričom týmito rozhodnutiami bola potvrdená správnosť rozhodnutia o znížení sumy invalidného dôchodku (20Sd/256/2014 a 9So/227/2015).

39. Pre úplnosť kasačný súd dopĺňa, že v prejednávanej veci nebolo medzi účastníkmi sporným, že sťažovateľ je poberateľom príspevku za službu/výsluhový príspevok od 01. 09. 1989 a od 04. 08. 1999 poberateľom invalidného dôchodku. Sťažovateľ sa domáhal prepočítania sumy invalidného dôchodku so zohľadnením obdobia jeho vojenskej služby, ktorá mu podľa jeho názoru nebola zohľadnená pri nároku na invalidný dôchodok, resp. určení jeho sumy. Prepočet sumy invalidného dôchodku sťažovateľ žiadal z dôvodu, že podľa jeho názoru mu bola priznaná v nižšej sume, ako mu patrí.

40. Sťažovateľ v podanej žalobe, ale obdobne aj v kasačnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že príspevok na službu sa len považuje za výsluhový dôchodok, pričom na podporu svojej argumentácie poukazuje na niekoľko rozhodnutí súdov. Príspevok za službu je upravený v § 33 zákona č. 76/1959 Zb. v samostatnom diely - č. VIII uvedeného zákona. Príspevok za službu zmenil svoj názov novelou zákona č. 76/1959 Zb. - konkrétne zákonom č. 226/1992 Zb., a to tak, že bol pomenovaný ako výsluhový príspevok a považovaný za peňažnú dávku. Od tohto momentu teda hovoríme v prípade príspevku za službu ako o výsluhovom príspevku. Pre úplnosť je potrebné dodať, že nárok na príspevok za službu (výsluhový príspevok) patril vojakom z povolania prepusteným zo služobného pomeru podľa §

26 ods. 1 alebo ods. 2 písm. a) až e) zákona č. 76/1959 Zb., ktorí vykonávali službu v ozbrojených silách najmenej 20 rokov a pri prepustení dosiahli vek aspoň 40 rokov. Tieto skutočnosti nie sú sporné v žalobcovom prípade. Nárok na uvedený príspevok za službu mu vznikol, vzhľadom na to, že vykonával službu v ozbrojených silách 24 rokov a 249 dní. Rovnako z dokladov Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 19. 12. 2013 bolo preukázané, že pri nároku na príspevok za službu mu bolo zhodnotených celé toto obdobie, t. j. 24 rokov a 249 dní. Samotné určenie základu pre výpočet príspevku za službu je založený na úhrne hrubého funkčného a hodnostného platu vojaka z povolania za posledný mesiac pred prepustením zo služobného pomeru alebo mesačný priemer týchto príjmov za posledných päť ukončených kalendárnych rokov pred rokom prepustenia zo služobného pomeru (§ 33 ods. 2 zákona č. 76/1959 Zb.). Z uvedeného možno vyhodnotiť, že pre výpočet základu príspevku za službu je podstatný úhrn hrubého funkčného a hodnostného platu vojaka z povolania za posledný mesiac pred prepustením zo služobného pomeru alebo mesačný priemer týchto príjmov za posledných päť ukončených kalendárnych rokov pred prepustením zo služobného pomeru. Zároveň z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 04. 10. 1999 vyplýva, že na uvedený príspevok za službu bola zhodnotená doba od 01. 01. 1965 do 31. 08. 1989, tzn. že pokrýva celé obdobie služby sťažovateľa. Kasačný súd tak námietky sťažovateľa, že mu nebola zhodnotená celá doba služby považuje za nedôvodné. Zároveň na základe vyššie citovaných ustanovení zákona č. 76/1959 Zb. a s podporou právnej úvahy správneho súdu, kasačný súd konštatuje, že v danej veci je potrebné rozlišovať medzi nárokom osoby na určitú dávku a spôsobom výpočtu tejto dávky. V danej veci bolo nepochybne preukázané, že pri zohľadnení nároku na príspevok za službu sťažovateľovi bolo zhodnotených obdobie od 01. 01. 1965 do 31. 08. 1989. Samotný výpočet sumy príspevku za službu je založený v prvom rade na určení základu pre výpočet príspevku za službu až následne na výpočte základnej výmery príspevku za službu, ktorá je odvodená od odslužených rokov služby. V čase posudzovania nároku a výpočtu sumy príspevku za službu sťažovateľa bola základná výmera príspevku za 20 rokov služby v ozbrojených silách 30% základu. K základnej výmere sa následne pripočítali za 21. a každý ďalší rok služby 2% základu. Najvyššia percentná výmera príspevku tvorí 55 % základu. Obdobne námietky vo vzťahu k započítaniu „zostatkovej doby služby“ - 249 dní v danom prípade nebolo možné zhodnotiť, keďže na základe vyššie uvedeného aj tieto dni boli zhodnotených pre nárok sťažovateľa na príspevok za službu.

41. Sťažovateľ opakovane namieta, že príspevok za službu sa len považuje za výsluhový dôchodok, ale nie je ním. A ak by si aj sťažovateľ oň požiadal, nebol by mu priznaný. Zákon č. 114/1998 Z.z. upravoval bližšie podmienky nároku na výsluhový dôchodok, konkrétne § 26, pričom platilo, že profesionálny vojak prepustený zo služobného pomeru má nárok na výsluhový dôchodok, ak vykonával službu najmenej 20 rokov. Pričom ustanovenie § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z.z. ustanovuje, že výsluhové príspevky (predtým príspevok za službu), na ktoré vznikol nárok podľa § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Zb. v znení neskorších predpisov a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, sa považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a zvyšujú sa od tohto dňa o 12 %. To, že výsluhový príspevok sa pretransformoval na výsluhový dôchodok uvedeným § 89 zákona č. 114/1998 Z.z., vyplýva aj z potvrdenia zo strany Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 04. 10. 1999. Obdobne aj prijatím zákona č. 328/2002 Z.z. zákonodarcia už nerozlišoval medzi výsluhovým príspevkom a výsluhovým dôchodkom, ale § 125 ods. 13 predmetného zákona ustanovoval, že výsluhové dôchodky priznané a vyplácané podľa § 89 ods. 2 a 3, § 91, § 92 ods. 2 a § 94 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov sa odo dňa účinnosti tohto zákona považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a od tohto dňa sa zvyšujú o 10 %. Na výplatu týchto dôchodkov je príslušný útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia. Výplata týchto dôchodkov sa financuje z osobitného účtu. Z jazykovej úpravy uvedeného ustanovenia rovnako vyplýva zákonodarcov zámer, pretože označenie „výsluhové príspevky“ nahradil priamo „výsluhovými dôchodkami“ (§ 125 ods. 13 zákona č. 328/2002 v porovnaní so znením § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z.z.).

42. Podstatné pre posúdenie, či dobu služby profesionálneho vojaka možno zahrnúť aj pri výpočte sumy invalidného dôchodku, je skutočná doba služby. Na určenie výšky invalidného dôchodku sa policajtoví, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtoví, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok v zmysle § 30 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorý bolo potrebné aplikovať na sťažovateľovu vec s odkazom na § 259 ods. 1

zákona č. 461/2003 Z.z. Kasačný súd sa stotožnil s právnym názorom správneho súdu, že tú istú dobu poistenia nemožno zhodnotiť dvakrát pre dve dôchodkové dávky poskytované z oddelených systémov sociálneho zabezpečenia.

43. Zákon č. 461/2003 Z.z. a zákon č. 328/2002 Z.z. upravujú dva samostatné vedľa seba stojace sociálne systémy, ktoré poskytujú zabezpečenie v starobe, pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa pre iný okruh osôb a za iných podmienok ustanovených týmito zákonmi upravujúcimi jednotlivé systémy. Nie sú teda vo vzťahu lex generalis a lex specialis. Posudzovanie nároku na vznik invalidného dôchodku sa systémovo posudzuje podľa právnej úpravy, t. j. iného systému, ako je sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov vrátane potrebnej doby zamestnania ako jednej z podmienok pre vznik nároku naň. Ústavný súd SR v rozhodnutí pod sp. zn. PL. ÚS 16/2017 sa zaoberal súladom § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. (ktoré sa aplikuje aj na prejednávany prípad), pričom bolo Ústavným súdom SR konštatované, že tieto ustanovenia nie sú v rozpore s článkom 39 ods. 1 a článkom 55 ods. 1 Ústavy SR. Ústavný súd SR sa nestotožnil s argumentáciou, v zmysle ktorej ústavná nekonformita napadnutej právnej úpravy spočíva v tom, že nezohľadňuje doby služby policajtov a profesionálnych vojakov (hodnotenú v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia formou zhodnotenia doby služby) ako obdobia dôchodkového poistenia aspoň na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z.

44. Rovnako v sťažovateľovom prípade nebolo možné uvedené zohľadniť ani s prihliadnutím na Dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, 1967 (č. 128) (ďalej len „Dohovor č. 128“), vzhľadom na to, že Československá socialistická republika prijala záväzky len týkajúce sa časti III, ktorá upravuje starobné dôchodky. Invalidný dôchodok upravuje časť II Dohovoru č. 128, pričom v sťažovateľovom prípade nebolo možné aplikovať ani spoločné ustanovenia - časť VI., ktoré v článku 33 upravujú možnosť krátenia alebo zastavenia dávok. Postup žalovanej v tomto smere, kasačný súd rovnako považuje za správny. Obdobný názor konštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo svojom rozhodnutí, sp. zn. 10Sk/7/2017, v ktorom uviedol, že „na určenie nároku na invalidný dôchodok nie je možné započítať dobu výkonu služby, pretože vtedajšia Československá socialistická republika sa v roku 1991 zaviazala prijímať záväzky len pokiaľ ide o časť III. Dohovoru týkajúcu sa starobného dôchodku. Pretože invalidný dôchodok je uvedený v II. časti Dohovoru č. 128, do úvahy neprichádza ani aplikácia článku 33 ods. 2 uvedeného Dohovoru v časti VI. Spoločné ustanovenia na invalidný dôchodok“. Najvyšší súd konštatoval, že na nárok na invalidný dôchodok bolo možné hodnotiť len obdobie dôchodkového poistenia získané vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia.

45. Sťažovateľ v žalobe, ale obdobne aj v kasačnej sťažnosti na svoju argumentáciu uvádza niekoľko rozhodnutí najvyššieho súdu, avšak tieto rozhodnutia pre prejednanú vec nie sú rozhodné. Kasačný súd tak dodáva z dôvodu, že sťažovateľ poukazuje na rozhodnutia, ktoré sa v prevažnej miere týkali priznania a výpočtu starobného dôchodku, pričom prejednávany prípad sa týka invalidného dôchodku. Nárok a určenie sumy týchto dôchodkových dávok je rozdielny, odhliadnuc od toho, že v prípade starobného dôchodku je možné aplikovať aj Dohovor č. 128, ktorým je možné krátiť a zastaviť starobný dôchodok, čo však v prípade invalidného dôchodku nie je možné. Zároveň rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľ sa týkajú okrem iného najmä policajtov - vo vzťahu k im priznaným príspevkom za službu, ktoré však boli priznané na základe inej právnej úpravy, konkrétne zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky a podľa zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. Príspevok za službu v danom prípade je založený na inej právnej úprave a nárok a spôsob výpočtu príspevku za službu bol rozdielny. Vychádzajúc z uvedeného vyššie kasačný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako nedôvodnú.

46. Sťažovateľ namíeta, že nárok na výsluhový dôchodok ani nemal a ak by si oňho požiadal, nebol by mu ani priznaný. Kasačný súd v tejto súvislosti uvádza, že ide len o hypotetické dohady sťažovateľa, pričom o danej skutočnosti nepredložil žiaden dôkaz (napr. zamietnutie žiadosti o výsluhový dôchodok). Z administratívneho spisu však ako bolo vyššie uvedené, Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v potvrdení, ktoré zasielal aj sťažovateľovi aj žalovanej uviedol, že príspevok za službu (výsluhový príspevok) bol pretransformovaný na výsluhový dôchodok. Na základe uvedeného by tak

bolo nadbytočné, ak by sťažovateľ žiadal o tento typ výsluhovej dávky, keď už bol v tejto súvislosti informovaný zo strany Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia.

47. Vo svetle vyššie uvedenom, kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom súdneho spisu a dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výrokov rozsudku. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd námietky sťažovateľa proti rozsudku správneho súdu považoval za nedôvodné a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

48. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že účastníkom konania nepriznal nárok na náhradu trov tohto konania. Žalovanej ako úspešnej účastníčke ich nepriznal z dôvodu, keďže to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP) a sťažovateľovi (žalobcovi) z dôvodu, že v tomto konaní nemal úspech, a preto nemá právo na náhradu trov (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP).

49. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.